

seeren. gesteld al, dat hij instaat is in de eerste tijden *iets* te heffen of te tillen. Op schaamtegevoel voor zijn kameraden zal zeker allerm minst mogen worden gerekend. Eerder dan door den getroffen arbeider naar zijn werkplaats te verwijzen met volle uitkeering, zooals prof. KORTEWEG onlangs aangaf, meen ik dan ook den Staat der Nederlanden een beteren dienst te doen met dezen raad:

„De nabehandeling der traumatische ontwrichtingen in het algemeen, en die van „het schoudergewricht in het bijzonder, den dag der repositie of althans reeds den „volgenden te doen toevertrouwen aan de handen van den in deze *goed geschoolden* „arts, die mede over de noodige hulpmiddelen heeft te beschikken”.

Amsterdam, 24 Februari 1914.

B. M. D. ESSERS.

EUGENESE.

Naar aanleiding van dr. STEPHAN's juiste opmerking, dat eerst genealogische studiën gemaakt moeten worden in verband met de doodsoorzaken, om in dit uiterst moeilijk onderwerp eenige kans te hebben tot het maken van betrouwbare gevolgtrekkingen, zij het mij vergund even te wijzen op een *óók voor dit doel* uiterst belangrijk instituut n.l. de bevolkingsregisters. Ik bedoel niet de bevolkingsregisters volgens hun tegenwoordige inrichting, maar volgens het stelsel dat, naar wij hopen, binnen niet te langen tijd staat ingevoerd te worden en waarmede wij, wat onze bevolkingsboekhouding betreft, geheel vooraan zullen komen te staan in de rij der beschaafde natiën. Wordt het zoogenaamde persoonskaartenstelsel, dat het eerst in 1890 door mr. N. J. E. DE VOOGT te Rotterdam werd voorgedragen en sedert, hier en daar wat gewijzigd en aangevuld, herhaaldelijk aan de regeering ter invoering werd aanbevolen, in ons land ingevoerd, dan zal het mogelijk zijn, dat niet alleen de doodsoorzaken, maar ook tal van belangrijke biologische bijzonderheden *voor geheele geslachten*, van ouder op kind, kunnen worden nagegaan. Worden die gegevens dan nog in verband gebracht met van elders bekend geworden bijzonderheden omtrent misdadigheid, krankzinnigheid en drankmisbruik, dan behoef ik niet te zeggen, welk een schat van waardevolle gegevens voor ons nageslacht ter beschikking zullen staan, indien niet te lang met de invoering van dit nieuwe stelsel worde gewacht!

's-Gravenhage, 2 Maart 1914.

H. W. METHORST.

VOORTPLANTING IN EEN ROES.

Het referaat in dit *Tijdschrift* (1914, I, n°. 7) van de verhandeling van NÄCKE, verschenen in de *Deutsche mediz. Wochenschrift* 1913, n°. 28, geeft mij aanleiding tot de volgende opmerkingen.

In November 1908 heeft NÄCKE in het *Neurologische Zentralblatt* een verhandeling geschreven, waarin hij trachtte aan te toonen, dat voortplanting in een roes niet tot minderwaardige nakomelingschap kan leiden. In de *Internationale Monatschrift zur Erforschung des Alkoholismus und Bekämpfung der Trinksitten* (Juli 1909) werden zijn uiteenzettingen door HOLITSCHER bestreden. Daarop volgde een repliek van NÄCKE in de *Zeitschrift f. d. ges. Neurologie u. Psychiatrie* (XI, 1—2, 31 Juli 1912), waarin de schrijver zich echter reeds veel minder stellig uitdrukte. HOLITSCHER bestreed ook dit stuk in de *Intern. Monatsschr.* (Febr. 1913). De verhandeling van NÄCKE in de *Deutsche mediz. Wochenschrift* brengt ten aanzien van de vraag naar het kiembederf door den alcohol geen enkel nieuw gezichtspunt. De strijd tegen de leer der blastophthore werking van den alcohol was NÄCKE's stokpaardje. Daar hij echter kort na zijn laatste publicatie overleed, is het debat tusschen hem en HOLITSCHER gesloten, maar ik meen, dat het niet ondienstig is, aan een en ander te herin-

neren, ten einde te beletten, dat zij, die voornemens mochten zijn, tegen de leer van het kiembederf door den alcohol te velde te trekken, zich zouden bedienen van argumenten, die reeds lang en afdoende zijn weerlegd.

Hellendoorn, Maart 1914.

Dr. B. H. VOS.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Wet op woonwagens en woonschepen.

Reeds eenigen tijd geleden is het voorloopig verslag verschenen van het afdeelingsonderzoek der Tweede Kamer omtrent het wetsontwerp houdende een regeling betreffende woonwagens en woonschepen ¹⁾).

Over het algemeen was met belangstelling van dit ontwerp kennis genomen; een wettelijke regeling van dit onderwerp is dringend noodig, sedert de staatscommissie van 1903 inzake de bestrijding van bedelarij, landlooperij en dronkenschap de nadelen van den tegenwoordigen toestand nadrukkelijk in het licht heeft gesteld. De gemeentelijke politieverordeningen zijn niet in staat den door woonwagens en woonschepen veroorzaakten overlast te weren. Tegenover het stelsel van het wetsontwerp om het gebruik van woonwagens en woonschepen onder zekere voorwaarden toe te laten en langs geleidelijken weg in de bestaande misstanden verbetering te brengen, bepleitten sommige leden een volstrekt verbod, tenminste van woonwagens. Dit ontwerp bedoelt toch het gevaar voor besmettelijke ziekten te verminderen, de onzindelijkheid der bewoners te bestrijden, de opvoeding der kinderen in een andere richting te sturen, het onderwijs te bevorderen, het bedelvolk in nuttige leden der maatschappij te vervormen. Dat zal echter nooit gelukken, als men het nomadenleven blijft toelaten. Niet de inrichting der woonwagens maar het nomadenkarakter der bewoners brengt deze gebreken mede, en aan de hedendaagsche eischen op het gebied van hygiëne en onderwijs zal bij een bevolking met dat karakter nooit kunnen worden voldaan. Bovendien is het vergunningstelsel, door de regeering in dit ontwerp neergelegd, met groote toegeeflijkheid uitgewerkt. De overgangsmaatregel laat den huidige toestand, waarvan de regeering verbetering dringend noodzakelijk acht, feitelijk voortbestaan. Het uitstervingsstelsel der regeering zal de wet voor langen tijd tot een doode letter maken en het voortbestaan wettigen van inrichtingen, die in ellendiger toestand verkeerden dan krotten, die ingevolge de Woningwet onbewoonbaar worden verklaard.

Een aantal leden waren het echter met deze redeneering niet eens. Tal van personen vinden b. v. in ter kermis uitgeoefende bedrijven een alleszins geoorloofd middel van bestaan; waarom hun huisvesting in wagens of schepen te verbieden? De leefwijze dier lieden in de open lucht is eer hygiënisch dan in strijd met de gezondheids-eischen. Op behoorlijke bewoning moet toezicht worden uitgeoefend en er is geen reden aan te nemen, dat besmetting meer van vervoerbare dan van vaste woningen uitgaat; veeleer zal huisvesting in woonkazernes verspreiding van besmettelijke ziekten in de hand werken.

Sommige leden, die het weren van niet aan bepaalde eischen beantwoordende woonwagens en woonschepen goedkeurden, waren van oordeel, dat de wetgever op de een of andere wijze zal moeten zorgdragen voor de allerbehoefstigsten, in wier bestaan op die wijze wordt ingegrepen; zij zullen anders naar slaapsteden en volksgementen van laag gehalte worden gedreven en aldus zullen de euvelen welig blijven

¹⁾ *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* 1912, II, bldz. 1944.